

TEMAPLAN

HANDLINGSPLAN MOT VOLD I NÆRE RELASJONER

KUNNSKAP TIL Å SE, MOT TIL Å HANDLE

UTSATT FOR VOLD?

Pårørende?

Fagperson?

BRUKER DU VOLD?

«Alle innbyggere må vite hva som er vold og overgrep og nær relasjon, hvis ikke kan de ikke vite hva de kan be om hjelp til».

Harstad Krisesenteret

Planen gjelder for perioden 2024- 2027, tiltakene evalueres hvert andre år

Dielddanuori
suohkan

Tjeldsund
kommune

FORORD

I denne temaplanen settes forebygging og håndtering av vold i nære relasjoner på agendaen. Når vold avdekkes skal det kommunale tjenesteapparatet kunne bidra med riktig hjelp til rett tid, og ha et godt samarbeid internt så vel som med eksterne samarbeidsparter.

Det må arbeides målrettet og kunnskapsbasert med forebygging, kompetanseheving og informasjon på tvers av tjenesteområdene.

Vold og overgrep i nære relasjoner er et alvorlig samfunns- og folkehelseproblem. For de som er utsatt er det ofte forbundet med både skam, tabu og skyldfølelse og dermed fortielse – noe som gjør det vanskelig å be om hjelp og for andre å oppdage. For utøvere av vold og overgrep så vil også fortielse, skam og tabu kunne gjøre veien lang for å be om hjelp.

En betydelig andel av befolkningen i Tjeldsund kommune/ Dieiddanuori suohkan har samisk opprinnelse. Kommunen ble innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk 1. juli 2020.

Vold og overgrep er globale folkehelseproblemer, og høye tall på dette finnes i enkelte urfolkssamfunn, som det samiske. (*Fagmagasinet Spor, jubileumsutgave 2020*).

Saminor undersøkelsen avdekker høyere forekomst av vold i distriktskommunene, og høyest rapportert hos samisk befolkning. Undersøkelsen har ikke noen plausibel forklaring, men det er nærliggende å tro at marginalisering og fornorskingsprosessen har hatt negativ helseeffekt (*Folkehelseoversikt- levekår og helse i Tjeldsund kommune, 2020*).

Alle har rett til å leve et liv uten vold og overgrep. All bruk av vold og overgrep strider med norsk lov og grunnleggende menneskerettigheter. Det må tas på alvor og krever en felles innsats.

Kommunen har en klar forpliktelse til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep, både i opplæringsloven, barnehageloven, helse- og omsorgstjenesteloven og barnevernsloven.

Vold er en alvorlig kriminell handling som kan få alvorlig konsekvenser i menneskers liv.

Planen er utarbeidet for å gi fagpersoner et systematisk verktøy i arbeidet mot vold i nære relasjoner. Men like viktig, planen er også laget for de som er utsatt for vold, de som utøver vold og for pårørende.

I planen finnes definisjoner på hva som er vold og hva som er nær relasjon og hvor man kan få hjelp.

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.» (Isdal, 2000)

Arbeidsgruppen har definert nær relasjon slik

«Noen du kjenner godt eller har tillitt til.

Private eller profesjonelle relasjoner der det bør være forventning om tillit.»

Mandatet for arbeidet med denne planen

- Utarbeide handlingsplan for å forebygge vold og overgrep i nære relasjoner.
- Arbeidsgruppen skal være tverrfaglig sammensatt.
- Forebyggende forum skal være referansegruppe underveis i prosessen.
- Det samiske perspektivet skal ivaretas i handlingsplanen.

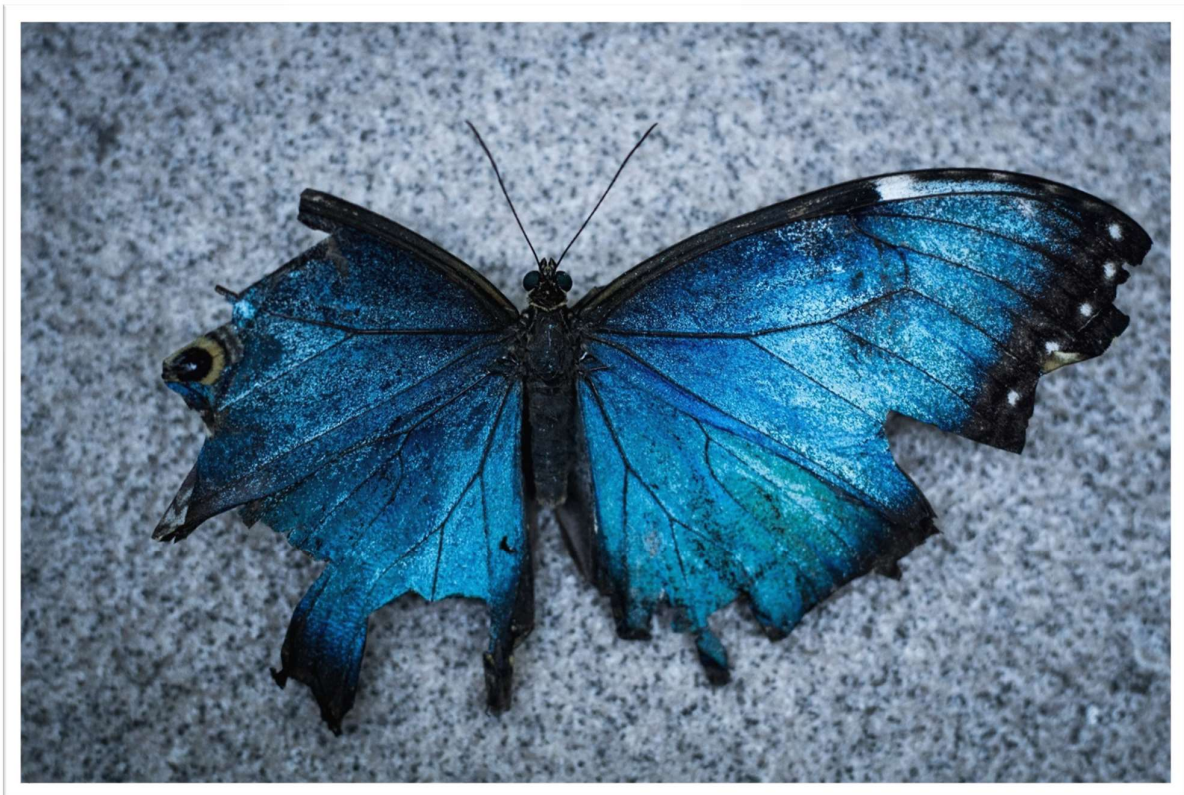
Arbeidsgruppen

Marja Partapuoli, rådgiver forvaltningsområde for samisk språk

Eva Pedersen, psykiatrisk sykepleier

Per Eivind Horn, enhetsleder helse midt

Trude Hagland, enhetsleder forebygging og mangfold

INNHold

	1
Forord	2
Liste over innsatsområder og tiltak	5
Innledning	10
Formålet med planen	10
Avgrensing	11
Medvirkning	12
Innsatsområder	14
Forebygging	15
Avdekke	19
Innsatsområde - Håndtere saker tverrfaglig	20
Plan for implementering og oppfølging av handlingsplanen	22
Evaluering	22
Lover og konvensjoner	24
Kontaktopplysning	25
Relevante meldinger, strategier og planer	26
Referanser	26

LISTE OVER INNSATSOMRÅDER OG TILTAK

Her er en liste over innsatsområder som prioriteres i Tjeldsund kommune framover i en toårsperiode. Noen tiltak passer under flere av innsatsområdene, de er allikevel oppført bare en gang. Noen av tiltakene gjennomføres ute på de ulike enhetene. Andre tiltak gjennomføres for alle i kommunen som jobber med barn, unge og helse og omsorg.

Tiltaket er innført og skal videreføres

Tiltaket er delvis innført eller skal innføres

Innsatsområde FOREBYGGING	
TILTAK	ANSVARLIG/ NÅR
Kompetanseheving Avvergingsplikt Opplysningsplikt Meldeplikt	Mars, april 2024 Inviterer til digitalt kurs i samarbeid med RVTS. Alle ansatte skal delta. Ansvarlig: Enhetsleder forebygging og mangfold
Kurs i å avdekke og forebygge vold	April 2023, alle enheter inviteres. November 2023 fagdag for alle barnehageansatte. Annethvert år inviteres det til fagdag for alle enheter. Ansvarlig enhetsleder barnehager.
Informasjon til innbyggere Gjøre planen tilgjengelig på hjemmesiden til kommunen og dele den på kommunens sosiale medier	Februar 2024 Bestille informasjonsmateriell. Ansvarlig enhetsleder forebygging og mangfold. Planen ut på hjemmesiden
«TryggEst» program for risikoutsatte voksne.	Mars 2024

Innfaser programmet med veiledning fra RVTS-nord.	Enhetsleder omsorgsboliger Søknadsfrist midler mars 24
Utarbeide lokal handlingsplan i hver enhet som beskriver hvordan håndtere bekymring for vold og møte med vold.	Ferdigstilles før 31.august 2024. Sendes inn til arbeidsgruppa v/ enhetsleder for forebygging og mangfold. Enhetsledere.
Foreldreveiledning til nyankomne flyktninger som bosettes i kommunen, 6 timer. En del av introduksjonsprogrammet.	Fagansvarlig helsesykepleier
Foreldreveiledning- universelt tiltak. Cos-kurs	Fagansvarlig helsesykepleier
Utredningsverktøy for samiske pasienter og andre pasienter fra etniske minoriteter	Psykiatrisk sykepleier
«Tystnaden i Sapmi» Film Holdningsskapende arbeid- Kompetanseheving Samarbeid med Vardobaiki, Sanks og Tjeldsund kommune. Gjennomføres for ansatte og ungdomsskoleelevene.	Feb 2023 Alle ansatte i kommunen Høsten 2023 vises filmen for alle ungdomsskoleelevene. Ansvarlig: Fagansvarlig helsesykepleier i samarbeid med SANKS (Samisk nasjonal kompetansetjeneste psykisk helsevern og rus)
«Jeg er meg min meg». For alle barnehagebarn	Enhetsleder barnehage og styrere ansvarlig
Alderstilpasset opplæring for å øke kompetansen om vold til elever i grunnskolen.	Fagansvarlig helsesykepleier i Skolehelsetjenesten
«Jeg vet» og «Snakke med barn» Forebyggende pedagogisk verktøy som brukes i barnehager og skoler. Finnes også på samisk.	Enhetsleder for barnehage og enhetsleder for skole. Helsestasjonen og barnevern.
Home Start- foreldrestøttene program	Fagansvarlig helsesykepleier

Nyansatte og vikarer skal oppdateres på Handlingsplan mot vold og lokal handlingsplan mot vold. Årlig gjennomgang av disse handlingsplanene med alle ansatte	Enhetsledere og fagledere Gjennomføres i september årlig
«Stine Sofies foreldrepakke» og «littsint.no» innarbeides i helsestasjonsprogrammet. Begge programmene finnes også på samisk.	Fagansvarlig helsesykepleier Innfases fra januar 2024

Innsatsområde AVDEKKE	
TILTAK	ANSVARLIG / NÅR
Informasjonsbrosjyre på alle venterom om vold i nære relasjoner og hvor man kan søke hjelp. Dinutvei.no	Enhetsledere. Kan hente materiell hos enhetsleder forebygging og mangfold
Folkehelseoversikten: Gir nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen, og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Kilder: Ungdataundersøkelsen, folkehelseprofil og oppvekstprofil	Fagansvarlig for kultur og folkehelse
Følge nasjonalfaglige retningslinjer for arbeid mot vold i helsestasjons- og skolehelsetjenesten	Fagansvarlig helsesykepleier
Tidlig inn- kartleggingsverktøy i svangerskapsomsorgen og helsestasjonstjenesten	Fagleder helsestasjon og jordmortjeneste og enhetsleder ETS medisinske senter
Tverrfaglig konsultasjonsteam	Fagleder helsestasjonen
Ungdata: Undersøkelsen kartlegger blant annet vold blant unge. Gjennomføres hvert tredje år.	Koordinator av Ungdataundersøkelsen ved kultur og folkehelse i samarbeid med psykiatrisk sykepleier. Ungdata gjennomføres vår 2024

Innsatsområde

HÅNDBTERE SAKER TVERRFAGLIG RUNDT ENKELTSAKER OG SYSTEMER

TILTAK	ANSVARLIG/ NÅR
Etablere årlige møter med fylkeskommunal tannhelsetjeneste, helsestasjonen og barneverntjenesten. Nytt punkt om vold og overgrep inn i eksisterende samarbeidsavtale.	Fagleder barnevern og fagleder for helsestasjonen.
Etablere fast samarbeidsmøte to gang i året med barnehagene og helsestasjonen og barnevernstjenesten om temaet vold og overgrep. Lag samarbeidsavtale	Enhetsleder barnehage
Tiltak innen det frivillige arbeidet med barn og unge – Avkrysningsskjema for å synliggjøre at foreningene benytter politiattest, ved leie av hallen og søknad om kulturmidler.	Fagansvarlig Kultur og folkehelse
Etablere årlig samarbeidsforum mellom Sametinget, Vårdobaiki og arbeidsgruppa.	Gjennomføres årlig fra oktober 2023 Ansvarlig for innkalling: Psykiatrisk sykepleier Arbeidsgruppa møter.
Årlig samarbeid med krisesenteret	Enhetsleder forebygging og mangfold. Årlig i mai. Første møte gjennomført mai 2023
Rullere handlingsplanen mot vold i Forebyggende Forum, annethvert år	Enhetsleder omsorgsboliger ansvarlig for oppmelding av sak og evaluering av planen i forumet Første rullering februar 2026
Tverrfaglig team i skolene, og i den største barnehagen	Rektorer og styrer kaller inn til kvartalsvis møter
Arbeidsgruppa møtes en gang pr halvår. De skal ha oppmerksomhet på framdriften i arbeidet mot vold og om planens intensjon ivaretas.	Enhetsleder forebygging og mangfold

Dersom du er utsatt for akutt hendelse som fysisk vold eller voldtekt, kontakt disse

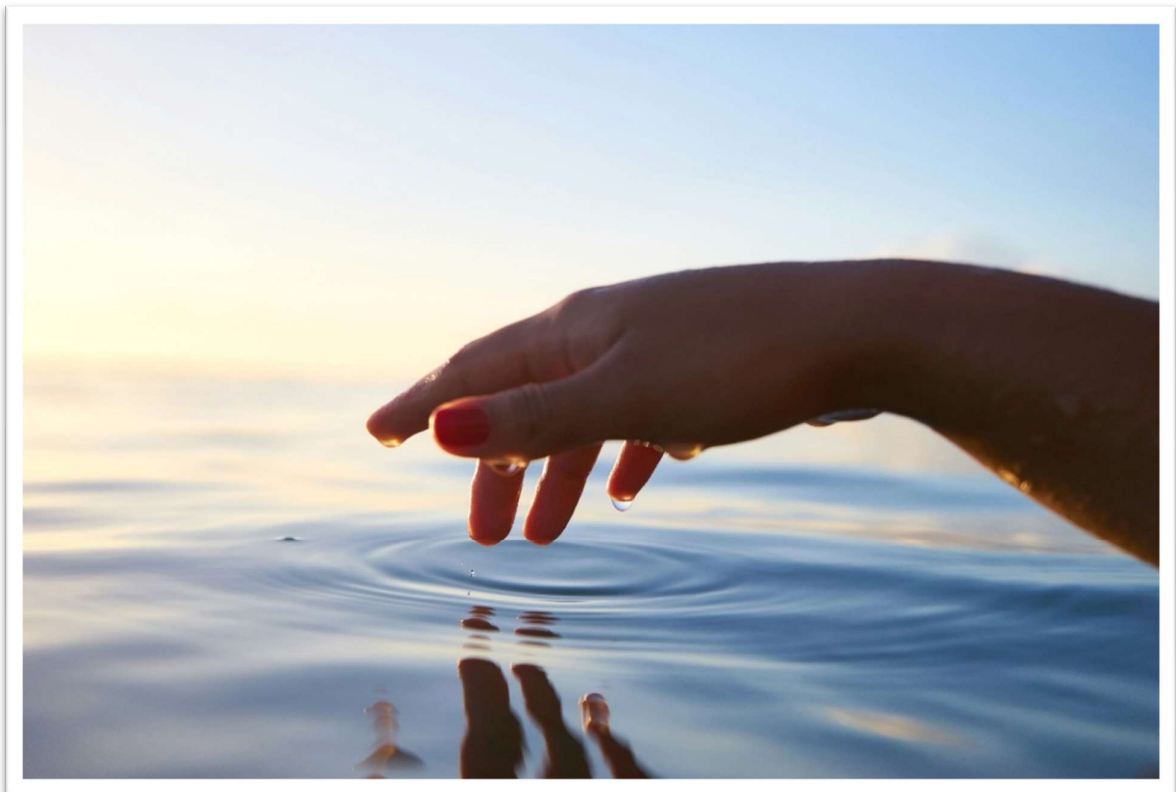
Politiet 02800 eller 112

Harstad Krisesenter 991 61 922

Overgrepsmottaket i Harstad 770 57 367

Legevakta i Tjeldsund 116 117

- Alle tiltakene i tabellen over utdypes i under senere i planen under Innsatsområder
- Tiltakene skal evalueres og rulleres hvert andre år.
- Tiltak som krever ekstra bevilgning, må meldes inn til økonomiplanarbeidet.
- Midler kan også søkes fra Statsforvalteren eller Bufdir.

INNLEDNING

Formålet med planen

Temaplanen vold i nære relasjoner skal etablere en helhetlig retning, og gi føringer for arbeidet med tidlig innsats og målrettet forebygging av vold i nære relasjoner i Tjeldsund kommune. Planen skal bidra til å skape grunnlag for prioritert, målrettet og langsiktig innsats. Kommunen skal styrke handlingskompetansen til å kunne forebygge, avdekke og stoppe vold i nære relasjoner mot personer i alle aldre. Dette vil, i tillegg til kunnskap, kreve mot, vilje, trygghet og evne til å handle. Planen skal bidra til å sikre etablering og samordning av tiltakene.

Vold i nære relasjoner er alvorlig kriminalitet med store konsekvenser både for den som utsettes direkte og for den som lever i en tilværelse med vold. Denne volden utgjør et omfattende samfunns og folkehelseproblem og er en av våre største likestillingsutfordringer. Planen fremmer forslag til tiltak basert på erfaringer lokalt og nasjonalt.

Vi skal så tidlig som mulig forebygge, avdekke og lindre helseskader som følge av vold i nære relasjoner. Intensjonen med temaplan vold i nære relasjoner er å sikre at alle som blir utsatt for vold i nære relasjoner i Tjeldsund, blir oppdaget så tidlig som mulig og får hjelp fra et samordnet tjenesteapparat. Det skal være enkelt for ansatte og innbyggere i kommunen å få oversikt over og kontakt med de som kan hjelpe.

Dette skal sikres ved at ansatte i Tjeldsund kommune har god kompetanse om:

- Vold i nære relasjoner
- Hvordan oppdage at noen blir utsatt for vold
- Avvergingsplikt, opplysningsplikt og meldeplikt
- Konsekvenser for voldsutsatte
- Hvordan lindre påførte helseskader
- Hvordan håndtere uro/bekymring
- Hvordan samhandle til beste for innbyggerne

Avgrensing

Voldspsykolog Per Isdahl definerer vold i nære relasjoner slik:

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.» (Isdal, 2000)

Vold i nære relasjoner kjennetegnes ved at den utsatte har en nær relasjon til den som utøver volden. Vold i nære relasjoner omfatter ulike former for vold og overgrep mellom nåværende og tidligere familiemedlemmer, og den omfatter også barn som er vitne til volden.

Negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse faller også inn under definisjonen om vold (Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress).

Arbeidsgruppen har definert nær relasjon som:

- Noen du kjenner godt eller har tillitt til
- Private eller profesjonelle relasjoner der det bør være forventning om tillit.

I denne temaplanen er oppmerksomheten rettet på følgende områder

- Innbyggere som utsettes for vold
- Gravide som utsettes for vold
- Barn og unge som utsettes for vold i familien
- Personer med nedsatt funksjonsevne som utsettes for vold
- Eldre over 65 år som utsettes for vold
- Samisk befolkning som utsettes for vold
- Personer med innvandrerbakgrunn som utsettes for vold av partner eller partners familie

Ved negativ sosial kontroll som for eksempel æresvold og tvangsekteskap så er det viktig at ansatte vet at kompetanseteamet hos Bufdir kan kontaktes for veiledning.

Jamfør kommunens overordna handlingsplan så skal de ansatte i kommunen ha kunnskap og forståelse for Samisk kultur. Dette skal også komme til uttrykk i denne planen.

Siden vi er en liten kommune, må vi bestemme oss for «hvor bredt vi skal favne». Det er viktig at planen er realistisk og at det enn planlegger å starte opp med er gjennomførbart.

Temaplanen har ikke vold mot ansatte som tema.

Medvirkning

Det har gjennom hele prosessen vært oppmerksomhet på forankring, medvirkning og eierskap til kommende temaplan. I 2021 ble det satt ned en tverrfaglig arbeidsgruppe bestående av ansatte fra ulike tjenestoområder og virksomheter i kommunen. Denne gruppen har med noen justeringer bestått gjennom hele planprosessen.

Forebyggende forum har vært referansegruppe for arbeidet. Deltakerne i forumet består av alle enhetsledere og fagledere innenfor oppvekst, kultur og helse. I tillegg deltar eksterne samarbeidsparter som politi, NAV og PPT. Forumet har siden oppstart hatt handlingsplanen mot vold oppe som tema i de fleste av forumets møter.

Anna Gundersen fra RVTS Nord har bistått oss i arbeidet med planen fra oppstart våren 2022.

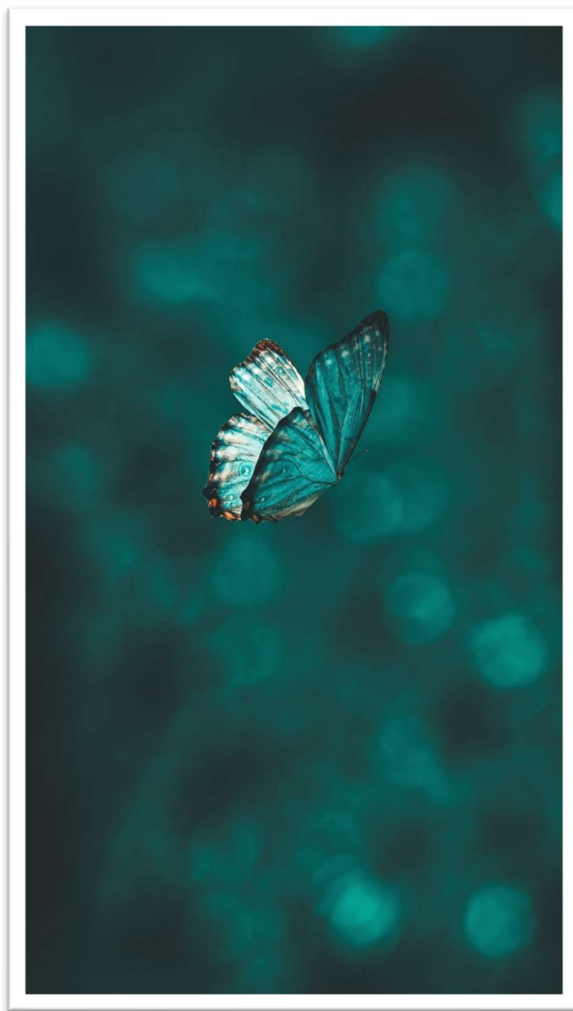
Tidlig i arbeidet med planen ble det sendt ut en spørreundersøkelse til alle enhetslederne innenfor oppvekst, kultur og helse i

kommune. Dette for å få oversikt over hvilke tiltak enhetene har for å forebygge og avdekke vold samt hvilke nye tiltak enhetene har behov for fremover.

Resultatene ble lagt frem i Forebyggende forum og er grunnlaget for valgte tiltak under innsatsområdene.

Innsikt fra spørreundersøkelsen til enhetslederne

Ansatte som jobber med barn og unge viser til mange verktøy og rutiner som brukes. Ansatte som jobber med helse og omsorg for voksne og eldre svarte i større grad at de har få rutiner og prosedyrer for å forebygge, avdekke og håndtere vold. Alle fagområdene ser behovet for egne rutiner eller systematisk gjennomgang av sine rutiner. I tillegg viste undersøkelsen at det er behov for jevnlig kompetanseheving innenfor feltet og fagdager med oppmerksomhet rettet mot å avdekke og forebygge vold.

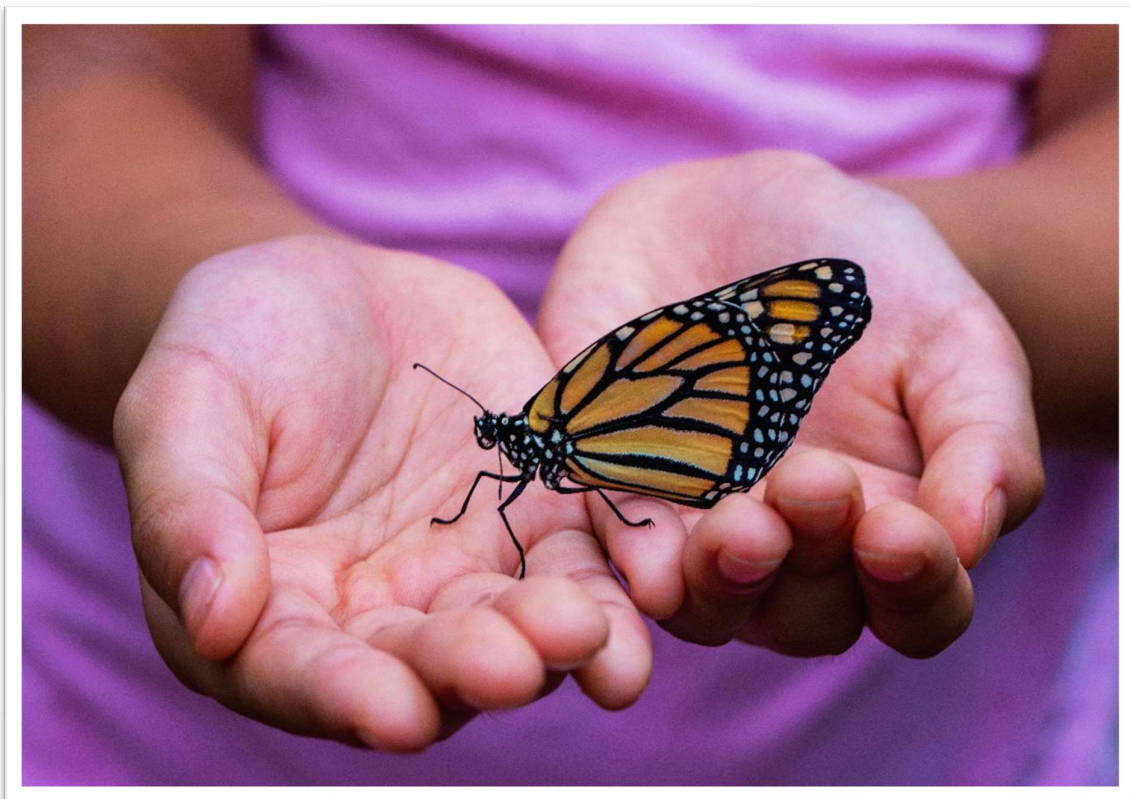
Innsikt fra medvirkningsorgan og samarbeidsparter

I arbeidet før planen ble ferdigstilt har vi valgt å møte ett medvirkningsorgan og to samarbeidsparter:

- Politiråd
- Eldreråd
- Várdobáiki samiske senter og Sametinget. Møte avholdt 30.oktober 2023

Disse tre ble valgt fordi enn ser at det er lite tiltak rettet mot sårbare voksne og eldre, mens mange tiltak benyttes i arbeid med barn og unge. Várdobáiki og Sametinget ble valgt fordi planen skal ivareta det Samiske perspektivet. Og Politiet fordi de er ekstern samarbeidspart som har et helhetsbilde på kommunens utfordringer og ofte er første instans som kontaktes ved pågående eller mulig vold.

Innspillene fra medvirkningsorgan og samarbeidsparter er innarbeidet i planen.

INNSATSOMRÅDER

På bakgrunn av kunnskapsgrunnlag, medvirkning og erfaring fra området har disse tre innsatsområdene utpekt seg:

- Forebygge
- Avdekke
- Håndtere saker tverrfaglig

Ansatte i Tjeldsund kommune skal være gode på å forebygge, avdekke og håndtere saker der det er mistanke om vold, eller der vold er avdekket. Dette inkluderer å ivareta den utsatte, men også å gi hjelp til den som utøver volden. Tverrfaglig samarbeid er avgjørende for å få dette til på en god måte.

Det er spesielt viktig å forebygge vold og overgrep blant barn og unge. Vold medfører ikke bare fysiske skader der og da, men kan også føre til fysiske og psykiske helseproblemer senere i livet. Det er viktig å avdekke vold så tidlig som mulig fordi den påvirker barnets utvikling i negative retning. Derfor er det også spesielt viktig å forebygge vold mot gravide.

Norsk idrett har egne retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep. Styret i hvert idrettslag har ansvar for at retningslinjene er kjent og blir fulgt. Idrettens arbeid med å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep er ikke tatt med i denne planen, da ansvaret og tiltakene ligger til idretten selv.

Alle trenere og ledere som jobber med barn og unge i Tjeldsund skal levere politiattest til laget eller foreningen. Foreningene bekrefter ved leie av hall og kulturmidler at ledere har politiattest.

Kommunen skal legge særlig vekt på

- Å heve kompetansen for medarbeiderne i alle aktuelle virksomheter
- Innbyggerne må vite hva vold i nære relasjoner er, og hvor de kan søke hjelp
- Lokale handlingsplaner i alle enheter mot vold i nære relasjoner
- Forpliktende tverrfaglige møtearenaer
- Jobbe for deltakelse i TryggEst- vern for risikoutsatte voksne

Forebygging

Kompetanseheving

Alle ansatte i helse og omsorg og oppvekst skal kurses i avvergingsplikt, opplysningsplikt og meldeplikt. Kurset på 1. time gjennomføres årlig i februar. Kurset kan tilbys flere dager samme uke, slik at ansatte kan delta når det passer best. Kursholder RVTS-nord.

Kurs i å avdekke og forebygge vold

Kurs gjennomføres i april annethvert år. Dagskurs der vi leier inn kursholder fra UiT/ RVTS Nord eller annen egnet kursholder.

Informasjon til innbyggere

- Denne planen skal gjøres tilgjengelig på hjemmesiden til kommunen
- Informasjonsmateriell til venterom. Fra Dinutvei.no
- Møter med ungdomsrådet og rådet for personer med nedsatt funksjonsevne i planperioden

«Alle innbyggere bør vite hva som er vold og overgrep og nær relasjon. - For hvis ikke kan de ikke vite hva de kan be om hjelp til». *Krisesenteret i Harstad*

TryggEst

TryggEst er et program for risikoutsatte voksne som skal bidra til å forhindre, avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne mennesker som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv.

Programmet inneholder forslag til hvordan en kommune kan organisere dette arbeidet. Det er blant annet utviklet et e-læringskurs og et verktøy for risikovurdering som vil tas i bruk.

[Kursene er tilgjengelig for alle.](#)

Det skal gjennom programmet gis kompetanseheving om vold til ansatte i kommunale tjenester, kjernemålgrupper og innbyggerne i kommunen. Kommunen skal motta og behandle bekymringsmeldinger. Det skal gjøres risikovurdering og aktivitetsprioritering. Det skal settes inn tiltak og samarbeid

rundt den utsatte. Dette er lovpålagte oppgaver for en kommune og gjennom TryggEst blir det satt i system.

Kommunen skal ha åpen telefon der bekymringer i forbindelse med risikoutsatte voksne kan meldes. Det kan være et samarbeid mellom nabokommune om denne.

Målsetting å innfase programmet i 2024 og 2025 med veiledning fra RVTs-nord. Ansvarlig i Tjeldsund vil være enhetsleder for omsorgsboliger.

Det samiske perspektivet skal ivaretas gjennom TryggEst.

[På Bufdir sine hjemmesider finnes frist for å søke tilskudd og annen informasjon om tilskuddsordningen.](#)

Utarbeide lokal handlingsplan for arbeidet mot vold i enheten

Det skal utarbeides en lokal handlingsplan i hver enhet eller hvert tjenesteområde som beskriver tjenestens arbeid i møtet med vold, eller ved mistanke om vold.

- **Tjenesten skal utarbeide en lokal handlingsplan ved bekymring for vold**

[Tips til hvordan skrive lokal veileder fra NKVTS](#)

Ansatte burde sjekke om sine tjenesteområder har egen anbefaling for en lokal handlingsplan.

Planen skal beskrive hva en kommunalt ansatt skal gjøre ved mistanke eller bekymring for vold eller seksuelle overgrep.

- Nyansatte skal presenteres for handlingsplanen mot vold og lokal handlingsplan.
- Lokal handlingsplan skal gjennomgås og oppdateres årlig.
- Ansvarlig for utarbeidelse av lokal handlingsplan er fagledere og enhetsledere.
- Frist for utarbeiding er **31. august 2024**. Planen sendes enhetsleder for forebygging og mangfold.

Foreldreveiledning til nyankomne flyktninger

Flyktninger som bosettes i kommunen får individuell veiledning eller gruppeveiledning av helsesykepleier, 6 timer. Trygghetssirkelen (COS P) brukes som veiledningsmetode i undervisningen. Foreldreveiledningen foregår med tolk fysisk til stede.

COS-P Trygghetssirkelen

Brukes i alle konsultasjoner i helsestasjonsprogrammet både individuelt, men også i gruppekonsultasjoner for å styrke tilknytning og samspill foreldre og barn. Helsesykepleierne har fremlegg og undervisning på foreldremøter.

Helsestasjonen gjennomfører Cos-P undervisning med ansatte i skoler, sfo og barnehager.

«Foreldreintervju om familiens kultur og kontekst»

Et utredningsverktøy for samiske pasienter og andre pasienter fra etniske minoriteter

Et utredningsverktøy basert på Kulturformuleringsintervjuet (CFI) i DSM-V.

Dette er et foreldreintervju spesielt utarbeidet for utredning av samiske pasienter og andre pasienter fra etniske minoriteter. Fokuset i dette intervjuet ligger på kultur og kontekst.

Egen kulturbakgrunn har betydning for hvordan man forklarer og håndterer sykdom, hva man søker hjelp for og hvem man spør om hjelp.

Intervjuguiden finnes både på samisk og norsk.

Utviklet og utgitt av Samisk nasjonal kompetansetjeneste- psykisk helsevern og rus (SANKS), Sami Klinihkka, Finnmarkssykehuset

«Tystnaden i Sapmi»

Dokumentarfilm om seksuelle overgrep. Holdningsskapende arbeid. Kompetanseheving for elever og ansatte. Et tverrfaglig samarbeid mellom Várdoáiki, Sanks og Tjeldsund kommune

Jeg er meg! Min meg

Boka «Jeg er meg! Min meg» er ei bok som alle barnehagene bruker i sitt forbyggende arbeid i forhold til vold og seksuelle overgrep. Dette opplegget fremmer gode samtaler som gjør barna bevisste på egen kropp og på sine trygge voksne. Temaene som gjennomgås i boka er: kroppen din, hvordan vi blir til, følelser, relasjoner, gode, vonde og ulovlige hemmeligheter og gode, vonde og ulovlige berøringer. Boka gir barna innsikt, forståelse og begreper til å tørre i si ifra når noe ikke er som det skal. Den gir også de ansatte i barnehagen et godt verktøy i forhold til formidling. Boka er utviklet med støtte fra Stine Sofies Stiftelse.

Alderstilpasset samtaler med elever

I skolen gjennomføres det alderstilpasset samtale med elever om vold. Skolene samarbeider med helsesykepleierne som er ute i skolen. Ved behov benytter en også fagkunnskap fra kommunepsykologen.

Det er gode erfaringer med å bruke arket med figurene fra «Innsiden Ut» med de ulike grunnfølelsene. Her kan man komme inn på ulike temaer for eksempel følelsen sinne og videre komme inn på tema fysisk/psykisk vold. Et eksempel: Hvem av figurene er du mest lik når du er hjemme? Hender det at mamma og pappa blir sånn som den sinte figuren der? Hva skjer da? Hvordan føler du seg da? Barnet kan peke ut og så videre. Det kan også være lettere for barnet å snakke om følelser og gi konkrete eksempler med denne visualiseringen.

Helsesykepleierne bruker verktøyet ute i skolehelsetjenesten.

«Jeg vet» og «Snakke med barn»

Forebyggende pedagogisk verktøy som brukes av lærere i barnehage og skole og i barnevern og helsestasjonen. Barnehagene bruker i tillegg Start og Mitt valg.

Home Start

Home- Start Familiekontakten (HSF) er et gratis familiestøtteprogram hvor frivillige (familiekontakter) besøker småbarnsfamilier med minst et barn under skolealder, 2 - 4 timer en gang i uken i opptil et halvt år. Hensikten er å forebygge utvikling av belastninger og stress, støtte familien på det de mestrer, og avlaste etter familiens behov. Hjelpen kan være alt fra husarbeid, barnepass til samtalepartner, alt ut ifra familiens behov og ønske.

Familiekontaktene er på forhånd kurset, har levert politiattest og skrevet under taushetserklæring.

Nyansatte og vikarer

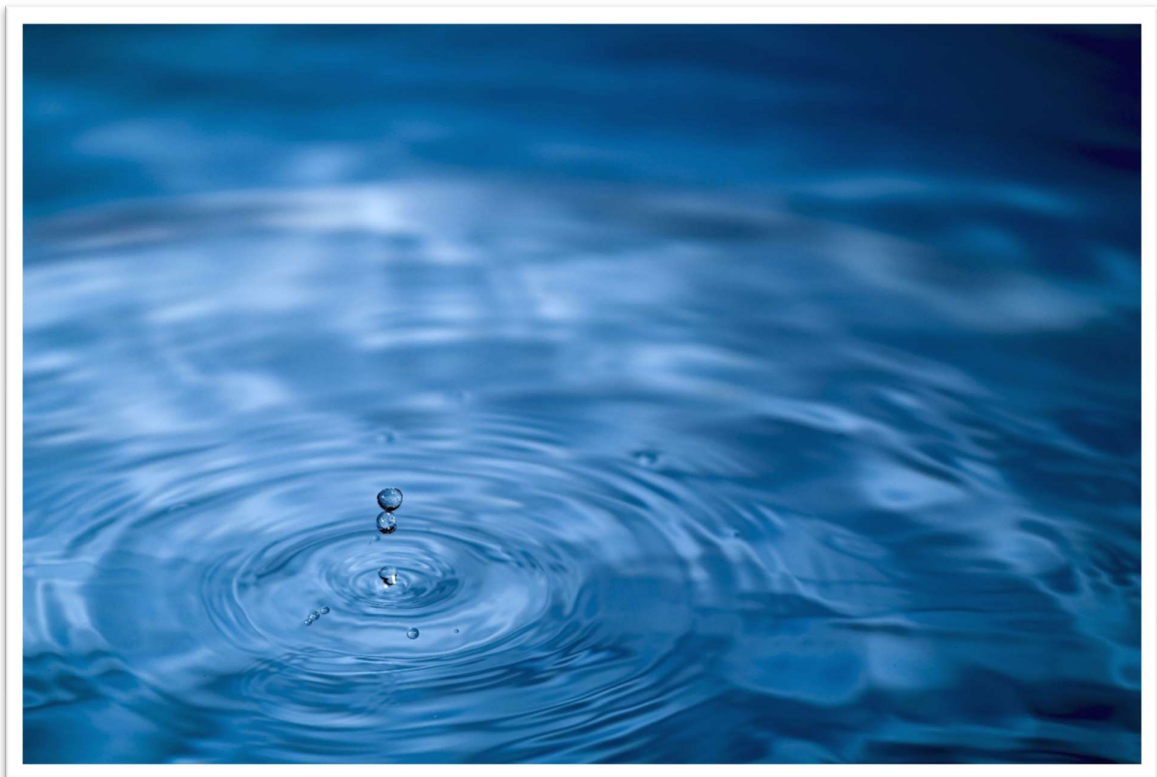
Skal orienteres om denne handlingsplan mot vold og den lokale handlingsplanen mot vold på egen enhet. Årlig gjennomgang av begge.

Stine Sofies Foreldrepakke

Stine Sofie Foreldrepakke er et universelt informasjonsprogram for alle blivende og nybakte foreldre og brukes under svangerskapsomsorgen og på helsestasjon. Programmet skal styrke foreldrerollen, gi støtte og verktøy til å håndtere det som er krevende, og forebygge situasjoner som er utrygge og farlige for barnet

Littsint - Suhttohálddašeapmi váhnemiidda

Er en tjeneste med gratis materiell for foreldre som ønsker å jobbe med sinnemestring. Helsestasjonen snakker om denne nettressursen og anbefaler denne til alle foreldre. Både Littsint og Stine Sofies Foreldrepakke finnes på samisk.

Avdekke

Informasjonsbrosjyrer på kommunens venterom

Alle venterom og publikumsmottak skal ha informasjonsbrosjyrer om vold i nære relasjoner og hvor man kan søke hjelp. Dinutvei.no, Nasjonal veiviser ved vold og overgrep, har mye bra ferdig materiale

Folkehelseoversikten

Folkehelsearbeidet skal bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen. Folkehelseloven legger til rette for et lokalt, kunnskapsbasert og systematisk folkehelsearbeid, og har som formål å fremme god og rettferdig fordeling av helse. Dette omfatter de forhold som kan knyttes til samfunnsforhold, levekår og miljø. Folkehelse angår oss alle, og handler om å legge til rette for en samfunnsutvikling som gir gode betingelser for helse. I Folkehelseloven § 5 står det at *«Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen, og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller.»*

Nasjonalfaglige retningslinjer for arbeid mot vold

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal følge Nasjonalfaglige retningslinjer for arbeid mot vold. Filmen «I trygge hender» - Viser på hjemmebesøk eller i barselgruppene. "I trygge hender" er helsesykepleiere sitt eget materiell som brukes på helsestasjonen for å forebygge, avdekke og avverge vold.

Avdekke: Barna skal være avkledd under veiing på helsestasjonen og delvis avkledd i skolehelsetjenesten. Ser etter blåmerker og andre skader som kan skyldes vold.

Samtale med barn og unge: 4 års kontroll, skolestartundersøkelsen og 8. klasse samtalen.

Helsesykepleier spør om sinne hos foreldrene, vold og overgrep, om de har vært utsatt eller vitne til vold.

Seksualundervisning i 9. trinn: Helsesykepleier snakker om kroppsgrenser, samtykke, voldtekt, overgrep og vold.

«Tidlig inn»

Kartleggingsverktøy i svangerskapsomsorgen og helsestasjonen. Jordmor, lege og helsesykepleier gjennomfører samtale- og kartleggingsverktøy i både svangerskap og etter fødsel i forhold til voldsutsatthet hos mor, samt kartlegging med EPDS - kartlegging av mors psykiske helse.

Konsultasjonsteam

For kommunens ansatte ved bekymring og uro.

Team barn og unge fanger opp tendenser og uheldig utvikling på et tidlig tidspunkt. Veilede og gi råd om tiltak til ansatte. Tverrfaglig samarbeid. Foreldre kan delta om de ønsker hjelp fra konsultasjonsteamet.

Ungdata

Gjennomføres hvert tredje år. I denne undersøkelsen er det både obligatoriske og valgbare spørsmål. For å kunne kartlegge vold blant unge, er det valgt ut tilleggsspørsmål som omhandler vold. For å kunne sette inn tiltak må enn vite hvordan ungdom har det og om de utsettes for vold. Dette vil være et tverrfaglig arbeid der administrator av ungdatabasens undersøkelsen samarbeider med en eller flere fra arbeidsgruppa til denne planen

Innsatsområde - Håndtere saker tverrfaglig

Faste samarbeidsfora

Våre nåværende faste fora og samarbeidsarenaer videreføres, det gjelder disse:

- Forebyggende forum. Møter to ganger per halvår
- Tverrfaglig team på alle skoler
- Tverrfaglig team i en barnehage
- Konsultasjonsteam
- Politiråd
- Samarbeidsavtale barnevernstjeneste og helsestasjon
- Samarbeidsavtale barnevernstjeneste og NAV
- Samarbeidsavtale barnevernstjenesten og politi
- Samarbeidsavtale barnevernstjeneste og familievernkontor
- Samarbeidsavtale barnevernstjeneste og tannhelsetjenesten
- Samarbeidsavtale helsestasjonen og tannhelsetjenesten.

Årlige møter mellom helsestasjonen, barnevernstjenesten og tannhelsetjenesten

Etablere årlige møter mellom helsestasjonen, barnevernstjenesten og tannhelsetjenesten. Hvor tema er vold og overgrep.

Årlige møter mellom barnehagene og helsestasjonen og barnevernstjenesten

Etablere årlig samarbeidsmøte en gang i om tema vold og overgrep.

Politiattest ved utleie av idrettshall og ved tildeling av kulturmidler

Kultur og folkehelse legger inn avkrysning for at foreningene benytter politiattest; ved søknad om leie av hallene og søknad om kulturmidler.

Samarbeidsmøte årlig med Vårdobaiki og Sametinget

Sammen må det finnes samarbeidsform. Første møte gjennomført i oktober 2023. Ansvarlig

for innkalling er psykiatrisk sykepleier. I første møte ble det gitt gode innspill til handlingsplanen mot vold som er innarbeidet. Tema vold

Årlig samarbeid med krisesenteret

Gjennomføres i mai hvert år. Arbeidsgruppen til planen er invitert til orientering og omvisning på krisesenteret.

Rullere handlingsplanen mot vold i Forebyggende forum

Dette gjøres annethvert år. Første rullering blir februar 2026.

Tverrfaglig team i skolene

Teamet består av rektor, barnevern, PPT, helsestasjon. Kommunepsykolog er ønsket inn i teamet og er positiv til dette. Andre faginstanser inviteres inn etter behov.

PLAN FOR IMPLEMENTERING OG OPPFØLGING AV HANDLINGSPLANEN

Denne temaplanen, Handlingsplan mot vold i nære relasjoner, er vedtatt av kommunestyret i februar 2024.

Den administrative ledelsen i kommunene og lederne av tjenesteområdene, har det overordna ansvaret for at tiltakene blir iverksatt som en integrert del av kommunens voldsarbeid.

Temaplanen «Vold i nære relasjoner» skal være en retningsgivende og oppdatert oversikt for politikere, medarbeidere og innbyggerne i kommunen. Den inneholder mål, ansvarsfordeling og konkrete tiltak. Planen skal være tilgjengelig på kommunens nettsider for å synliggjøre for innbyggerne hvordan kommunen jobber mot vold og hvor man kan få hjelp.

Hvem som har hovedansvaret for å følge opp tiltakene i planen er presisert under det enkelte tiltaket.

- Handlingsplanen skal gjøres tilgjengelig for kommunens innbyggere på kommunens hjemmeside
- Informasjonsmateriell om vold og hvor man kan søke hjelp, legges ut på alle venterom i kommunen
- Informasjon til kommunalt ansatte, samarbeidsparter og brukere av kommunale tjenester
- Informasjon i sosiale medier og til regionale medier
- Poste utdrag fra handlingsplanen i sosiale medier

Evaluering

- Det skal evalueres om tiltakene i handlingsplanen er igangsatt i alle de nevnte tjenestene
- Hvordan gjennomføringen av tiltakene har vært i de ulike tjenestene (eksempelvis hvor mange av de ansatte har deltatt på kompetansehevende tiltak, om lokale handlingsplaner er utarbeidet, om det er etablert rutiner med interne og eksterne samarbeidspartnere)
- Hvilke tiltak som ikke har blitt gjennomført og grunner til dette
- Hvilke innsatsområder som har fått god måloppnåelse
- Hvilke innsatsområder som har lavere måloppnåelse enn forventet

- Tilbakemelding fra de lovpålagte kommunale rådene, eksterne samarbeidspartnere og frivillige organisasjoner om hva de mener fungerer godt i arbeidet mot vold, og hva som trenger ytterligere styrking
- Vurdering fra kommunens ledelse om voldsarbeidet i handlingsplanperioden har oppfylt de lovpålagte forpliktelser

Resultatene av evalueringen vil være førende for arbeidsgruppas anbefaling til kommunestyret om handlingsplanen om vold i nære relasjoner bør fornyes med oppdatering av nye og pågående satsingsområder, eller om det er behov for en mer omfattende revidering før handlingsplanen mot vold i nære relasjoner vedtas for neste planperiode.

LOVER OG KONVENSJONER

Aktuelt lovverk relatert til vold i nære relasjoner finnes på følgende nettsider:

- [Lovverk – Veileder for utvikling av kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner \(nkvts.no\)](#)
- [Menneskerettslige forpliktelser](#)
- [Frihet fra vold: Regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner \(2021-2024\)](#)
- [Taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt i forvaltningen – en veileder](#)

Plikt til å avverge

Hvis du tror, eller vet at noen kan bli utsatt for vold eller overgrep, har du en lovpålagt plikt til å forsøke å avverge dette. Avvergingsplikten gjelder for alle til enhver tid, og opphever eventuell taushetsplikt. Du kan avverge ved å varsle politiet eller barnevernstjenesten. Er det akutt fare for liv og helse, skal du umiddelbart ringe politiet på 112

[Avvergingsplikten - plikt.no](#)

Melde til barnevernet

Alle offentlig ansatte har opplysningsplikt til barnevernet hvis de tror at et barn blir utsatt for vold, overgrep eller annen omsorgssvikt. Det er viktig at også privatpersoner melder om slik bekymring. Du trenger ikke være sikker på at noe er galt. Når du har sagt ifra, er det barnevernets ansvar å vurdere hvordan meldingen skal følges opp

[Bekymringsmelding | Barnevernvakten](#)

KONTAKTOPPLYSNING

Her følger en oversikt over opplysninger til aktuelle samarbeidspartnere, ressurspersoner eller sentre som er spesielt relevante for å gi tjenester til barn eller voksne som utsettes for eller utøver vold i nære relasjoner. Det er telefonnummer til lokale og regionale ressurser, men også nasjonale hjelpetelefoner eller spørsmål/svartjenester hvor også ansatte kan søke råd eller anbefalinger.

Politiets nødnummer: 112

Politiet i Harstad telefon: 77 79 60 00 [Harstad politistasjon – Politiet.no](https://www.harstad.politistasjon.no).

Barnevernstjenesten i Tjeldsund	959 33 157
Akuttelefon for barnevern i Harstad	916 27 960
Alarmtelefonen for barn	116 111
Harstad Krisesenter	991 61 922
Harstad krisesenter telefon for menn	902 62 515
Overgrepsmottak - Harstad kommune (Døgnåpent)	770 57 367
Hjelpetelefonen for seksuelt misbrukte	800 57 000
Mental Helses telefontjeneste, Hjelpetelefonen	116 123

Er du alvorlig bekymret for et barn, kontakt

[Barnevernvakten](#)

[Alarmtelefonen for barn og unge på 116 111](#).

Har du omsorg for et barn og trenger hjelp, veiledning eller bare å luften tanker, kan du ringe eller chatte med [Mental Helses Foreldresupport 116 123](#).

Alternativ til Vold (ATV) Tromsø	772 81 160
Harstad og Narvik familievernkontor:	466 15 650
Støttesenter for kriminalitetsutsatte	800 40 008
Statens barnehus Tromsø	777 97 440
Nasjonal veiviser ved vold og overgrep / dinutvei.no	
Reform ressurscenter for menn	223 40 960
Kirkelig Ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep	232 279 30
Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll	478 090 50
Vern for eldre	800 30 196
VOlinjen - en hjelpelinje for deg som opplever vold eller overgrep i nære relasjoner	116 006

RELEVANTE MELDINGER, STRATEGIER OG PLANER

Andre aktuelle kommunale planer og strategidokumenter i arbeidet mot vold er

- Kommuneplan Tjeldsund kommune
- Helse og omsorgsplanen
- Folkehelseplanen
- Folkehelseoversikten
- Ungdataundersøkelsen

REFERANSER

Veileder for utvikling av kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Nkvts. 2022

Larvik, temaplan vold i nære relasjoner. 2022

Temaplan Nordre Follo. 2023

Folkehelseoversikt- levekår og helse i Tjeldsund kommune, 2020.

Fagmagasinet Spor, jubileumsutgave 2020

Illustrasjon forside, dinutvei.no

Illustrasjonsbilder unsplash.com

TryggEst illustrasjon hentet fra Bufdir.no

Layout og design: Linn-Eva Sæter